

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

MANDAT

V

SLAVNOSTNA
SEJA

23. 12. 2010

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA

SLAVNOSTNA SEJA OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI

(23. december 2010)

SLOVENIJA JE DEMOKRATIČNA REPUBLIKA. SLOVENIJA JE PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA.
SLOVENIJA JE DRŽAVA VSEH SVOJIH DRŽAVLJAN IN DRŽAVLJANOK.
V SLOVENIJI IMA OBLAST LJUDSTVO. DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANI JO ZVRŠUJEJO NEPOSREDO IN SODNO.
PO NAČELU DEJAVNE OBLASTI NA ZAKONODAVNO, IZVRŠILNO IN SODNO.
SLOVENIJA JE DEMOKRATIČNA REPUBLIKA. SLOVENIJA JE PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA.
SLOVENIJA JE DRŽAVA VSEH SVOJIH DRŽAVLJAN IN DRŽAVLJANOK.
V SLOVENIJI IMA OBLAST LJUDSTVO. DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANI JO ZVRŠUJEJO NEPOSREDO IN SODNO.
PO NAČELU DEJAVNE OBLASTI NA ZAKONODAVNO, IZVRŠILNO IN SODNO.

UVOD

Protokolarna pravila Državnega zbora določajo, da Državni zbor priredi slavnostno sejo ob dnevu državnosti 25. junija in ob dnevu samostojnosti in enotnosti 26. decembra. Slavnostna seja traja največ pol ure. Govorniki na slavnostni seji so predsednik in podpredsedniki Državnega zbora. Na sejo so vabljeni visoki predstavniki Republike Slovenije in diplomatski predstavniki. Javnost lahko spremlja slavnostno sejo preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina seje postane pregledno dostopna v obliki sejnega zapisa.

Državni zbor slavnostno sejo zvočno posname. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo se izda v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapis slavnostne seje vsebuje vabilo na slavnostno sejo in besedilo seje, zapisano v prvi osebi.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. Slavnostna seja ob dnevu samostojnosti in enotnosti (23. december 2010)

Pripravil: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt-Kavšek, mag. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2011

www.dz-rs.si

VABILO

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije

Vas

Ob dnevu samostojnosti in enotnosti

vabi

na slavnostno sejo Državnega zbora Republike Slovenije

v četrtek, 23. decembra 2010, ob 20. uri
v veliki dvorani Državnega zbora, Šubičeva 4, Ljubljana.

Vabilo velja za eno osebo

Vstop z vabilom

Državni zbor **V. mandat**

Slavnostna seja ob dnevu samostojnosti in enotnosti **23. december 2010**

Slavnostni govornik: dr. Pavel Gantar.....predsednik Državnega zbora

Slavnostna seja se je začela 23. decembra 2010 ob 20.02.

/ slovenska himna – S. Premrl: Zdravljica,
sopranistka: Irena Preda/

DR. PAVEL GANTAR: Spoštovani visoki gostje, cenjeni poslanke in poslanci, spoštovani diplomatski zbor, cenjeni državljanke in državljani!

Začenjam slavnostno sejo Državnega zbora ob dnevu samostojnosti in enotnosti. V veliko čast mi je, da ob tej pomembni 20. obletnici plebiscita, ki je utiril našo državnost, nagovorim ta visoki zbor in javnost.

Spoštovani predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk, cenjeni predsednik Vlade gospod Borut Pahor, cenjeni predsednik Državnega sveta mag. Blaž Kavčič, spoštovani predsednik Ustavnega sodišča dr. Ernest Petrič, spoštovani predsednik Vrhovnega sodišča gospod Branko Masleša, cenjene ministric in ministri, spoštovani kolegice in kolegi poslanci, cenjeni diplomatski zbor, spoštovani visoki gostje!

Dan samostojnosti in enotnosti je praznik vseh državljanek in državljanov Republike Slovenije. Pred dvajsetimi leti smo državljanke in državljani, Slovenke in Slovenci odšli na volišča in na plebiscitu glasovali za samostojno in neodvisno Slovenijo.

Novejša politična zgodovina je polna pomembnih dogodkov, tako tistih pred kot tistih po plebiscitu. Nekateri od njih so bili nemara bolj burni, ampak dan plebiscita in razglasitev njegovega izida tri dni pozneje imata še poseben simbolni pomen. Plebiscit je pomenil točko, po kateri ni bilo več vrnitve nazaj – odločitev za neodvisnost in samostojnost se je zgodila in uresničila stoletne sanje. Zavezala je generacije, ki prihajajo, da ji sledijo, dala jim je usodo v njihove roke. Če danes pogledamo nazaj in si še enkrat pred oči priključimo konstitucijo poveljne Evrope, ki jo je delila železna zavesa, stanje miru in strah pred totalno vojno, je naša osamosvojitve še toliko bolj pomemben dogodek. Padec železne zaveze, preurejanje Evrope, obupno stanje v naši nekdanji skupni državi so v nekem trenutku odprli, recimo temu, časovno okno, ko se je nekaj takega, kar smo si močno želeli, lahko tudi uresničilo.

Ampak se ni uresničilo samo po sebi – samostojno in neodvisno državo smo morali hoteti, morali smo delati zanjo in tudi tvegati.

Zato naj na tem mestu vendarle najprej dam priznanje vsem političnim akterjem tedanjega časa – veliko jih sedi tudi nocoj v tej dvorani – za drzne in modre odločitve, za sposobnost dogovarjanja in za enotnost, ki so jo dosegli. Najvišje priznanje pa gre vsem tistim, ki so se 23. decembra 1990 odpravili na volišča.

Izid plebiscita je presegel pričakovanja tudi največjih optimistov in je odprl novo poglavje v zgodovini slovenskega naroda. Postavili smo trdne temelje, na podlagi katerih smo iz naroda prerasli v nacijo. S krepitvijo narodne zavesti, kulturne, družbene in tudi politične moči, nam je uspelo uresničiti zgodovinsko hrepenenje in pravico, ki pripada slehernemu narodu – pravico do samoodločbe. Z lastno odločnostjo in z združevanjem moči in znanja smo si izborili svojo državo in si zagotovili priznanje drugih držav.

Politične stranke in poslanske skupine tedanje demokratično izvoljene Skupščine Republike Slovenije, so se zavedale odgovornosti in zgodovinske odločnosti za samostojnost na plebiscitu. Prepoznale so skupno dobro in se v veliki meri poenotile glede cilja. Za uresničitev tega, torej lastne države, so uspеле preseči ideološke, politične in idejnonazorske razlike. Tako so po dolgotrajnih pogajanjih politične stranke in poslanke skupine vendarle dosegle dogovor in 6. decembra 1990 podpisale Sporazum o skupnem nastopu na plebiscitu za samostojno in neodvisno državo Republiko Slovenijo. Dogovorile so se, da bodo "pri pripravi in izvedbi plebiscita delovale sporazumno in usklajeno in da bodo za čim višjo udeležbo in pozitivno opredelitev državljanov zastavile ves svoj ugled in politični vpliv".

To je bil brez dvoma pomemben trenutek v sodobni slovenski politični zgodovini. V duhu zasledovanja skupnega cilja –samostojne in neodvisne države – je namreč potrdil sposobnost in pripravljenost tedanje slovenske politične elite, da sklepa nadideološka ali neideološka zavezništva in zmore prepoznati javni interes.

DRŽAVNI ZBOR

S plebiscitom je snovanje slovenske državnosti pridobilo najširšo demokratično legitimiteto. Na današnji dan leta 1990 so se ob 7. uri zjutraj odprla volišča. Plebiscita se je udeležilo kar 93,2 % vseh volilnih upravičencev. Na enostavno vprašanje, ki se je glasilo: "Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?", je pritrdilno odgovorilo 95 % udeležencev oziroma 88,5 % vseh volilnih upravičencev. Izjemno visoka udeležba slovenskih volivcev ter visoka potrditev sta tej odločitvi vtisnila neodtujljiv pečat legitimnosti, demokratičnosti in odločenosti slovenskega naroda, državljanov, da stopi na samostojno pot. In tako se je lahko začelo novo poglavje naše zgodovine.

Spoštovani! Oblikovanje enotne politične volje za plebiscit ni bil nič kaj enostaven proces. Navsezadnje smo komaj nekaj mesecev pred tem izvedli prve svobodne in večstrankarske volitve in ravno, ko smo – sicer še v okrilju stare institucionalne ureditve – začeli uživati v parlamentarizmu in razlikah in demokraciji, smo se že morali poenotiti in smo potrebovali enotnost. Če kdaj, potem bi bila tedaj ta enotnost res nujna in potrebna.

Ko sem prebiral razprave tedanjih delegatov Skupščine Republike Slovenije s seje 6. decembra 1990, ko je bil razpisan plebiscit, so bili pri marsikom opazni tesnoba in strah pred "veliko odločitvijo", predvsem pa dvom, ali bo visok prag za plebiscit – večina vseh volilnih udeležencev – zdržal zgodovinsko preizkušnjo. Ali se bo, kot je nekdo dejal, "ubogi, prestrašeni in mencajoči Slovenec" znal pravilno odločiti. Tri tedne za tem smo spoznali, da je ta strah odveč. Podoba ubogega in v usodo vdanega Slovenca pa je odšla v zgodovino političnih imaginarijev. Tako tedaj kot danes imamo opraviti z osveščenim državljskim in političnim telesom, ki sprejema odločitve takrat, ko jih je zares treba sprejeti. Toliko bolj je bila v tem kontekstu pomembna že omenjena enotnost političnih strank za skupen nastop na plebiscitu. Stranke so se za oblikovanje in uresničevanje skupne volje morale odpovedati, kot je dejal Rudi Šeligo, "lastnemu solipsizmu, narcisoidnosti, ki (je) seveda popolnoma evidentna, pa tudi določeni ošabnosti in junkerstvu". Ta enotnost zato ni bila neke vrste predmoderna, nediferencirana in nekakšno idealizirano nacionalno skupnost, utopljena istost mišljenja in delovanja, ki temelji na brisanju razlik. Bila je zavestna, bila je racionalna, dogovorjena enotnost cilja in njegove uresničitve ob tem, da so se vsi politični akterji zavedali, da odločitve daleč presega politični trenutek in čas, v katerem je bila dosežena. Enotnost je narekovala usodnost te odločitve.

Spoštovani! Temeljno sporočilo plebiscita je bilo: Neodvisna in samostojna država Slovenija. Ampak ne kakršnakoli država. Država, ki bo demokratična, ki bo na ustaven način zagotavljala temeljne pravice in svoboščine, ki bo, če hočete, garant svobode ter bo hkrati omogočala iskanje in prizadevanje vsake posameznice in vsakega posameznika za dobro življenje, ne da bi prizadeli interese in hotenje drugih. Vzajemnost, skupnost in priznavanje različnosti.

Ko se torej v besedah vračamo v času plebiscita, kar spregledamo Deklaracijo o

spoštovanju temeljnih konvencij Sveta Evrope, ki jo je Skupščina Republike Slovenije sprejela na tej isti seji, ko je razpisala plebiscit. Deklaracijo, s katero se je Skupščina zavezala, da "Republika Slovenija postane enakopravna članica Sveta Evrope in obenem izjavlja, da bo v svoji notranji ureditvi dosledno spoštovala standarde, ki jih opredeljujejo konvencije Sveta Evrope". To svojo dolžnost je Republika Slovenija izpolnila s sprejemom nove ustave. Vendar ta zaveza in dolžnost ni izpolnjena enkrat za vselej. Je naša vsakodnevna naloga, ki jo vsak dan, vsako uro potrjujemo ali zanikamo s svojim konkretnim delovanjem in ravnanjem.

Spoštovani! Odločitev za samostojno državo, je pomenila tudi odločitev za izgradnjo institucij države, ki omogočajo demokratično konstituiranje volje ljudi, državljanek in državljanov, ločitev in nadzor na zakonodajno, izvršno in sodno vejo oblasti ter demokratično urejanje različnih sfer javnega življenja. Zahteva omejevanje in samoomejevanje oblasti. V javnem in družbenem življenju pa, da je vsaka zahteva ali pričakovanje omejeno z zahtevami in pričakovanji drugih. Zahteva dejavno sobivanje, zahteva razreševanje konfliktov, zahteva močne, trdne institucije ter odzivno civilno družbo.

Danes, v času gospodarske in finančne krize, se nedvoumno srečujemo tudi s krizo legitimnosti najpomembnejših državotvornih institucij – sodstva, pa tudi parlamenta oziroma Državnega zbora in seveda vladanja, oblasti, politike ter političnih strank nasploh. Kriza legitimnosti, ki se kaže kot kriza zaupanja, je resna zadeva, ki se jo premalo zavedamo in nemara v politiki sami največ prispevamo k njej. Nobena od institucij, ki beležijo krizo legitimnosti, ni popolna. Vsaka dela napake. Toda obenem imamo mehanizme, s katerimi je mogoče napako odpraviti ali vsaj omiliti. Marsikatero odločitve tem ali onim niso všeč, so lahko predmet ugovaranja in spodbijanja, ampak hkrati so tisti, ki sprejemajo odločitve v politiki, sami izpostavljeni preverjanju in spremembam. Torej to ne bi smel biti problem, vsaj ne večji, kot je v drugih demokracijah po svetu in Evropi.

Osnovna zadrega, s katero se, vsaj po mojem mnenju, danes srečujemo slovenski politiki, je, da ne gre zgolj za to, da čedalje manj verjamemo sprejetim odločitvam, ampak, da izpodbijamo legitimnost institucij samih, ki te odločitve sprejemajo. Razgradnja zaupanja v institucije demokratične politične ureditve in pravne države je bila vedno predigra za nastop avtoritarnih oblasti. Ne igrjamo se z institucijam, ki omogoča državnost in demokratično ter ustavno konstitucijo oblasti. Vsi skupaj moramo storiti več, da bomo odpravili njihove pomanjkljivosti in jih prilagodili nalogam, ki jih morajo opravljati.

Krizni časi so marsikomu v hipu spremenili življenje na slabše. Še huje pa je, da prinašajo strah in tesnobo pred prihodnostjo, lastno in za svoje otroke. Krizni časi so razgalili marsikatero stranpot slovenske gospodarske transformacije in nemoč nekaterih institucij, da bi se soočile z njimi. Tu je odgovornost "političnega razreda" nedvoumna – takoj je treba odpraviti ovire, ki onemogočajo sankcioniranje nedovoljenih ravnanj in popraviti

DRŽAVNI ZBOR

škode, ki so bile storjene. Predvsem pa se mi zdi izjemno pomembno, da imamo pri iskanju in uveljavljanju strategij, ki bodo pomagale najti pot iz krize – prvi obetavni znaki so vendarle že tu – najprej v mislih tiste, ki so najbolj ranljivi in so na najslabšem.

Le, če bodo ukrepi in spremembe, ki jih prinašajo, najprej izboljšali položaj odvisnih, brezposelnih in materialno ogroženih, imajo upanje za uspeh. Kakovost življenja in obete za prihodnost v neki državi in družbi moramo soditi po tistih, ki imajo najmanj, in ne po tistih, ki imajo več. Solidarnost ni nujna samo za preživetje, ampak tudi za zdrav in uspešen razvoj, prav tako pa je zaveza za vsakogar od nas, da tudi sami kaj storimo zase in seveda tudi za druge ljudi.

Spoštovani! Obenem se moramo zavedati, da še zdaleč nismo storili vsega, da bi lahko živeli bolje, da nismo storili vsega, kar bi lahko za naše okolje. Predvsem pa moramo usmeriti našo kritično ost na dejstvo, da v naši družbi, v našem gospodarstvu in v javni sferi še vedno nismo v zadostni meri uspeli uveljaviti načela sposobnosti in uspešnosti pri zasedbi delovnih mest ali pri sklepanju poslov ter pri dostopu do javnih dobrin in uslug.

Še vedno, in žal v času krize še bolj, se uveljavlja prepričanje, da je v teh primerih bolj pomembno sklicevanje na neformalna omrežja in sorodstvene vezi, kot se zanašati na svoje lastno znanje in sposobnost. Mogoče ni treba verjeti vsaki od govoric, ki nam pride na uho, ampak že njihov obstoj mora sprožiti alarm v javni politiki. Klientelistične prakse demotivirajo ljudi in kradejo priložnost tistim, ki bi se lahko dokazali. Temu je treba narediti konec, predvsem z uveljavljanjem neodvisnih nadzornih inštitucij in s preglednimi postopki na vseh ravneh.

Spoštovani! Plebiscit, katerega dvajseto obletnico praznujemo, je ljudem vili upanje in pričakovanja. Če pogledamo in primerjamo, kje smo bili tedaj in kje smo danes, nimamo razloga za nezadovoljstvo. Uresničili smo vse temeljne cilje, ki smo si jih zastavili.

Življenje nam bo prineslo še mnogo preizkušenj in težav, zato ne gre izgubiti upanja in s tem tudi dejavnega odnosa do sveta, v katerem živimo. Da bomo lahko kos novim nalogam, ki nam jih bo v prihodnje zastavljalo življenje samo, bomo prej ali slej morali poiskati novo ravnovesje in drugačno etiko, ki bo temeljila na vrednotah sodelovanja in iskanja kompromisov, ne pa izključevanja in poglobljanja medsebojnih nesoglasij.

Dovolite, da vam vsem čestitam ob tem velikem prazniku in vam hkrati ob tej priložnosti zaželim tudi prijetne in mirne božične in novoletne praznike. Hvala za pozornost.

/ aplavz/

Spoštovani gostje! Na to smo čakali je naslov kratkega dokumentarnega filma, ki smo ga pripravili na podlagi avtentičnih televizijskih posnetkov iz arhiva TV Slovenija. Čakanje v tem primeru izraža hotenje, da bi Slovenci postali nacija, to je narod s svojo državo. Vabim vas k ogledu

dogajanja v času po sprejetju Zakona o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, plebiscita, ki se je končal z ljudskim slavjem.

/ dokumentarni film: Sašo Podgoršek: Na to smo čakali, 5 minut 37 sekund/

/ glasbeni točki: Sounds of Slovenia/Projekt Sozvočje Slovenije: Sozvočje (aranžma: J. Dovč) Moja slovenija (avtor: J. Golob, aranžma: J. Dovč /

/aplavz/

DR. PAVEL GANTAR: Zahvaljujem se skupini Projekt Sozvočje Slovenije za imeniten nastop in izvedbo dveh skladb Sozvočje in Slovenija moja dežela. K temu čudovitemu glasbenemu projektu so prispevali Gregor Budal, Vasilij Centrih, Janez Dovč, Primož Fleischman, Tamara Gombač, Boštjan Gombač, Jani Hace, Luka Ipavec, Igor Konečnik, Goran Krmac, Igor Matkovič, Robi Pikel, Sergej Randelovič, Matjaž P., Maja Savnik, Rok Štirn. Avtor skladbe Moja Slovenija je Jani Golob, avtor obeh aranžmajev je Janez Dovč. Himna je bila v izvedbi sopranistke Irene Preda.

Prisotnim gostom ter vsem državljanke in državljanom čestitam ob državnem prazniku ob dnevu samostojnosti in enotnosti!

S tem zaključujem tudi s slavnostno sejo Državnega zbora.

Še preden se razidemo, se želim zahvaliti vsem, ki so prispevali h kulturnem programu in omogočili izvedbo slavnostne seje. Hvala lepa in lep večer.

/ aplavz/

Slavnostna seja je bila končana 23. decembra 2010 ob 20.34.